Història de la filosofia

Altres autors i textos fora del temari (exàmens antics)

Exercicis · 56 exercicis

Proves d'accés a la universitat (PAU) de Catalunya. Ordenats del més recent al més antic.
Retalls dels exàmens i pautes oficials (selecat.cat / universitats.gencat.cat).

1. PAU 2005 · Juny · Sèrie 4 · Exercici 1 (Opció A)

Coneixem, doncs, dos orígens del sentiment de culpabilitat: el primer, que ve de la por davant l'autoritat, i l'altre, més tardà, procedent de la por al superjò. El primer obliga a renunciar a les satisfaccions dels instints; l'altre empeny, a més, cap al càstig, ja que no es poden ocultar els desigs prohibits davant del superjò. Sabem, també, com s'ha d'entendre la severitat del superjò, és a dir, les exigències de la consciència moral. Aquesta és continuadora, senzillament, de la severitat de l'autoritat exterior, la qual havia rellevat i, en part, substituït. Veiem, així, de quina manera entra en relació la renúncia als instints amb el sentiment de culpabilitat. Originàriament, doncs, la renúncia als instints era conseqüència de l'activitat exterior: per no perdre l'amor, hom renuncia a la satisfacció. Un cop feta aquesta renúncia, ja estem en pau amb l'autoritat; ja no hauria de restar cap sentiment de culpabilitat. La situació és diferent en el cas del temor al superjò. No n'hi ha prou amb la renúncia als instints, perquè persisteix el desig i aquest no es pot ocultar al superjò. Malgrat la renúncia completa, sorgirà un sentiment de culpabilitat. [...] La renúncia als instints ja no té efectes plenament alliberadors; la virtuosa abstinència ja no és premiada amb la seguretat de continuar rebent l'amor.

FREUD, *El malestar de la cultura*

1. Expliqueu breument —al voltant de 40-80 paraules— les idees principals del text i com hi apareixen relacionades. [2 punts]

2. PAU 2005 · Juny · Sèrie 4 · Exercici 2 (Opció A)

2. Què vol dir, en el text, que la consciència moral «és continuadora [...] de la severitat de l'autoritat exterior»?

   Per què diu Freud que la renúncia als instints pot no tenir efectes alliberadors? (Tingueu en compte els aspectes del pensament de Freud que siguin pertinents, encara que no apareguin explícitament en aquest text.) [3 punts]

Distrito Universitari de Cat

3. PAU 2004 · Setembre · Sèrie 5 · Exercici 1 (A (pla antic))

OPCIÓ A

En cas que la democràcia constitueixi una forma de govern justa, ho és en tant que significa llibertat i llibertat vol dir tolerància. No obstant això, sorgeix una pregunta: pot romandre tolerant la democràcia quan ha de defensar-se d'atacs antidemocràtics? Sí, en tant que no reprimeixi l'exteriorització pacífica de les concepcions antidemocràtiques. Exactament aquesta tolerància és el que diferencia la democràcia de l'autocràcia. Mentre aquesta diferenciació es mantingui, tindrem raó per rebutjar l'autocràcia i estar orgullosos de la nostra forma democràtica de govern. La democràcia no ha de salvaguardar-se renunciant a si mateixa. No obstant això, un govern democràtic tindrà també el dret de reprimir per la força i evitar amb els instruments adequats tot intent que pretengui enderrocar-lo violentament. L'exercici de tal dret no es contraposa al principi democràtic ni al de tolerància. En ocasions pot resultar difícil traçar una línia divisòria entre la divulgació de certes idees i la preparació d'un cop revolucionari. De totes maneres, el manteniment de la democràcia depèn de la possibilitat de trobar l'esmentada línia divisòria. Així mateix, potser ocorrerà que l'establiment d'aquesta línia comportarà un cert risc, però és honra i essència de la democràcia córrer aquest risc. Una democràcia que no sigui capaç d'afrontar-lo no es mereix que se la defensi.

HANS KELSEN, *Què és la justícia?*

Cata

1. Expliqueu breument quina és la idea principal del text. [2 punts]

4. PAU 2004 · Setembre · Sèrie 5 · Exercici 1 (B (pla antic))

OPCIÓ B

No ens fem il·lusions: la filosofia concebuda com una manera de viure no pot ser encara avui, ni mai, sinó un luxe. El drama de la condició humana és que és impossible no filosofar i, alhora, impossible filosofar. La consciència filosòfica li obre a l'home la profusió de les meravelles del cosmos i de la terra, una percepció més aguda, una riquesa inexhaurible d'intercanvis amb els altres humans, la invitació a actuar amb benevolència i justícia. Ara bé, les preocupacions, les necessitats, les banalitats de la vida quotidiana li impedeixen accedir a aquesta via conscient de totes les seves possibilitats. Com es poden unir harmònicament la vida quotidiana i la consciència filosòfica? Potser només és una conquesta fràgil i sempre amenaçada. «Tot el que està bé —diu Spinoza al final de l'*Ètica*— és tan difícil com rar.» Com podrien fer cas d'aquesta consciència els milers de milions d'homes esclafats per la misèria i pel sofriment? Ser filòsof, no deu consistir potser també en el fet de sofrir amb aquest aïllament, amb aquest privilegi, amb aquest luxe, i tenir sempre present a l'esperit el drama de la condició humana?

PIERRE HADOT, «La filosofia, és un luxe?»

1. Expliqueu breument quina és la idea principal del text. [2 punts]

5. PAU 2004 · Setembre · Sèrie 5 · Exercici 2 (A (pla antic))

nya
PAU de

2. Què vol dir «la democràcia no ha de salvaguardar-se renunciant a si mateixa»? [3 punts]

6. PAU 2004 · Setembre · Sèrie 5 · Exercici 2 (B (pla antic))

2. Què vol dir, en aquest text, que la filosofia és un luxe? [3 punts]

7. PAU 2004 · Juny · Sèrie 1 · Exercici 1 (A (pla antic))

Piero li pregunta a Pino: «Quina hora és?» Pino mira per la finestra i veu que el rellotge del campanar assenyala les vuit. Li diu, doncs, a Piero: «Són les vuit.» Suposem que en aquell moment siguin realment les vuit, però que el rellotge del campanar, sense saber-ho Piero ni Pino, estigui trencat i estigui assenyalant ininterrompudament les vuit des de fa un mes. Podem dir que Pino i Piero saben que són les vuit? Per descomptat que no! I no obstant això creuen alguna cosa que és veritat (perquè, per casualitat, són precisament les vuit) i tenen bons i fundats motius per creure-ho (els rellotges dels campanars acostumen a assenyalar l'hora exacta). Què els falta perquè puguem dir que posseeixen un coneixement veritable? Per què no ens atrevim a dir que «saben» que són les vuit? El que falta, dit planerament, és la connexió precisa entre el que creuen i el que és veritat. El que creuen (que són les vuit) i el que és veritat (són les vuit) coincideix, però només per un capritx de l'atzar. I crec que tots estem d'acord que el capritx no és un «adhesiu» per enganxar el que creiem i el que efectivament és veritat. Una coincidència afortunada no és suficient per transformar una creença «encertada» en veritable saber.

M. PIATTELLI, *Les ganes d'estudiar*

1. Expliqueu breument quina és la idea principal del text. [2 punts]

8. PAU 2004 · Juny · Sèrie 1 · Exercici 1 (B (pla antic))

El qui fa política aspira al poder; al poder com a mitjà per a la consecució d'altres fins (idealistes o egoistes) o al poder «pel poder», per gaudir del sentiment de prestigi que confereix. L'Estat, com totes les associacions polítiques que històricament l'han precedit, és una relació de dominació d'homes sobre homes, que se sosté per mitjà de la violència legítima (és a dir, d'aquella que és vista com a tal). Per subsistir necessita, per tant, que els dominats acatin l'autoritat que pretenen tenir els qui en aquest moment dominen.

MAX WEBER, *La política com a vocació*

1. Expliqueu breument la idea principal del text. [2 punts]

9. PAU 2004 · Juny · Sèrie 1 · Exercici 2 (A (pla antic))

2. Què vol dir, en aquest text, que una creença encertada no és un veritable saber? [3 punts]

10. PAU 2004 · Juny · Sèrie 1 · Exercici 2 (B (pla antic))

2. Què vol dir, en aquest text, que l'Estat es basa en la violència legítima? [3 punts]

11. PAU 2004 · Juny · Sèrie 3 · Exercici 1 (A (pla antic))

Sens dubte, no pot existir un ordre just —val a dir, que garanteixi a tots la felicitat— si s'entén per felicitat el que és en el seu sentit originari, això és, el que cadascun considera tal. En aquest cas, resulta impossible evitar que la felicitat d'un fregui la felicitat d'un altre. Per exemple: l'amor és la font primera de felicitat, encara que també la més important font de dissort. Suposem que dos homes estimen una mateixa dona i que tots dos, amb o sense raó, creuen que sense ella no serien feliços. No obstant això, conforme a la llei —i potser conforme als seus propis sentiments— aquesta dona no pot pertànyer més que a un dels dos. La felicitat d'un ocasionarà irremeiablement la dissort de l'altre. No existeix un ordre social capaç de donar solució a un problema semblant de manera justa, això és, de fer que els dos homes siguin joiosos. Ni tan sols el cèlebre judici del rei Salomó podria aconseguir-ho. Tal com se sap, el rei va resoldre que un nen la possessió del qual disputaven dues dones, fos partit en dos per tal de lliurar-lo a aquella que retirés la demanda a fi de salvar la vida de la criatura. Aquesta dona, suposava el rei, provaria d'aquesta manera que el seu amor era veritable. El judici salomònic resultarà just únicament en el cas que només una de les dones s'estimi realment la criatura. Si les dues la volguessin i desitgessin vehementment tenir-la —la qual cosa és possible i fins i tot probable— i totes dues retiressin les respectives demandes, el conflicte romandria irresolt. Finalment, quan la criatura hagués de ser lliurada a una de les parts el judici seria, per descomptat, injust ja que causaria la dissort de la part contrària. La nostra felicitat depèn, amb massa freqüència, de la satisfacció de necessitats que cap ordre social pot atendre.

HANS KELSEN, *Què és la justícia?*

1. Expliqueu breument quina és la idea principal del text. [2 punts]

12. PAU 2004 · Juny · Sèrie 3 · Exercici 1 (B (pla antic))

L'*única* raó per creure que les lleis del moviment seguiran regint és que han actuat fins aquí, en la mesura que el nostre coneixement del passat ens permet jutjar tocant a això. És veritat que tenim un conjunt més gran d'experiències del passat a favor de les lleis del moviment que a favor de la sortida del sol, perquè la sortida del sol no és res més que un cas particular de l'execució de les lleis del moviment, i n'hi ha una infinitat, d'altres casos particulars. Però el veritable problema és aquest: un nombre qualsevol de casos en què s'ha dut a terme una llei en el passat proporciona l'evidència que es realitzarà el mateix en el futur? En cas negatiu, és evident que no tenim cap fonament per esperar que el sol surti demà, ni que el pa que mengem en el pròxim àpat no ens enverini, ni per a cap de les altres esperances a penes conscients que regulen la nostra vida quotidiana. Es pot observar que totes aquestes esperances són només *probables*; el que hem de buscar no és, doncs, una prova de la *necessitat* del seu compliment, sinó alguna raó a favor de l'opinió segons la qual és *versemblant* que es compleixin.

B. RUSSELL, *Els problemes de la filosofia*

1. Expliqueu breument quina és la idea principal del text. [2 punts]

13. PAU 2004 · Juny · Sèrie 3 · Exercici 2 (A (pla antic))

2. Què vol dir, en aquest text, que la felicitat d'un implicarà irremeiablement la dissort de l'altre? [3 punts]

14. PAU 2004 · Juny · Sèrie 3 · Exercici 2 (B (pla antic))

2. Què vol dir, en aquest text, que «en cas negatiu, és evident que no tenim cap fonament per esperar que el sol surti demà»? [3 punts]

15. PAU 2003 · Setembre · Sèrie 3 · Exercici 1 (Opció A)

OPCIÓ A

Quan algú pregunta per a què serveix la filosofia, la resposta ha de ser agressiva ja que la pregunta es pren per irònica i mordaç. La filosofia no serveix ni a l'Estat ni a l'Església, que tenen altres preocupacions. No serveix a cap poder establert. La filosofia serveix per entristir. Una filosofia que no entristeix o no contraria algú no és una filosofia. Serveix per detestar l'estupidesa, fa de l'estupidesa una cosa vergonyosa. Només té aquest ús: denunciar la baixesa del pensament sota totes les seves formes. ¿Existeix alguna disciplina, fora de la filosofia, que es proposi la crítica de totes les mistificacions, sigui quin sigui el seu origen i la seva finalitat? Denunciar totes les ficcions sense les quals les forces reactives no podrien prevaler. Denunciar, en la mistificació, aquesta barreja de baixesa i estupidesa que forma també la sorprenent complicitat de les víctimes i dels autors. En fi, fer del pensament alguna cosa agressiva, activa, afirmativa. Fer homes lliures, és a dir, homes que no confonguin els fins de la cultura amb el profit de l'Estat, la moral o la religió. Combatre el ressentiment, la mala consciència, que ocupen el lloc del pensament. Vèncer el que és negatiu i els seus falsos prestigis. Qui, a excepció de la filosofia, s'interessa per tot això?

G. DELEUZE, *Nietzsche i la filosofia*

1. Expliqueu breument quina és la idea principal del text. [2 punts]

16. PAU 2003 · Setembre · Sèrie 3 · Exercici 1 (Opció B)

OPCIÓ B

Article 29: 1. Tota persona té deures envers la comunitat, ja que només en aquesta li és possible el lliure i ple desenvolupament de la seva personalitat. 2. En l'exercici dels drets i les llibertats, tothom estarà sotmès només a les limitacions establertes per la llei i únicament amb la finalitat d'assegurar el reconeixement i el respecte deguts als drets i les llibertats dels altres i de complir les justes exigències de la moral, de l'ordre públic i del benestar general en una societat democràtica.

NACIONS UNIDES, *Declaració universal dels drets humans*

1. Expliqueu breument quina és la idea principal del text. [2 punts]

17. PAU 2003 · Setembre · Sèrie 3 · Exercici 2 (Opció A)

2. Què vol dir «la filosofia serveix per entristir»? [3 punts]

18. PAU 2003 · Setembre · Sèrie 3 · Exercici 2 (Opció B)

2. Què vol dir «deures envers la comunitat»? [3 punts]

19. PAU 2003 · Juny · Sèrie 2 · Exercici 1 (Opció A)

Selectivitat Universitat de Vall

OPCIÓ A

El progrés visible de la ciència la diferencia de moltes altres activitats humanes. Les obres d'Eurípides, per exemple, encara es representen. La filosofia de Plató encara s'ensenya i es discuteix. Però les teories científiques d'Aristòtil estan tan mortes com el mateix Aristòtil, excepte per als historiadors. En la ciència, el progrés és possible perquè les teories poden perdre. Un senyal que identifica una teoria com a científica és que permeti plantejar observacions o experiments mitjançant els quals existeixi la possibilitat de ser refutada a favor d'una altra.

R. SHAPIRO, *Orígens*

1. Expliqueu breument quina és la idea principal del text. [2 punts]

20. PAU 2003 · Juny · Sèrie 2 · Exercici 2 (Opció A)

2. Què vol dir «les teories poden perdre»? [3 punts]

21. PAU 2003 · Juny · Sèrie 5 · Exercici 1 (Opció A)

Selectivitat Universitat de Vall

OPCIÓ A

Hi ha persones que encara creuen en la possibilitat de dividir la humanitat en races ben diferenciades. És impossible. Totes les classificacions que es poden inventar són arbitràries per força. Dir que els humans no es poden classificar no significa que no tinguin diferències. Al contrari: la diversitat dels humana és immensa, extrema. És desconcertant. Tots plegats formem una sola espècie, tots tenim el mateix repertori de gens, tots hem sortit dels mateixos avantpassats, tots parlem llengües diferents derivades d'una mateixa llengua. I, com a individus, cadascun de nosaltres és únic. En realitat, l'espècie humana està composta de casos particulars. Tothom és diferent de tothom. Des dels nostres primers avantpassats, vuitanta mil milions d'éssers humans s'han succeït a la Terra. I tanmateix no hi ha hagut mai ningú com vostè ni com jo en tota la història de l'home. O sigui que tots som diferents. I tots som parents.

J. CLOTTES, *La història més bella de l'home*

1. Expliqueu breument quina és la idea principal del text. [2 punts]

22. PAU 2003 · Juny · Sèrie 5 · Exercici 1 (Opció B)

OPCIÓ B

Però quina és la font d'aquest poder misteriós que resideix en la llengua? Per què l'individu i la societat estan fundats a la vegada i amb la mateixa necessitat en la llengua? Perquè la llengua és la forma més alta d'una facultat que és inherent a la condició humana: la facultat de simbolitzar. Entenem per això, en termes molt amplis, la facultat de representar la realitat amb un «signe» i de comprendre el «signe» com a representació de la realitat; la facultat, doncs, d'establir una relació de «significació» entre alguna cosa i una altra cosa diferent.

É. BENVENISTE, *Problemes de lingüística general*

1. Expliqueu breument quina és la idea principal del text. [2 punts]

23. PAU 2003 · Juny · Sèrie 5 · Exercici 2 (Opció A)

2. Què vol dir «l'espècie humana està composta de casos particulars»? [3 punts]

24. PAU 2003 · Juny · Sèrie 5 · Exercici 2 (Opció B)

2. Què vol dir «representar la realitat amb un signe»? [3 punts]

25. PAU 2002 · Setembre · Sèrie 1 · Exercici 1 (Opció A)

OPCIÓ A

El desplegament de la ciència moderna com a empresa crea un tipus nou de científic. Desapareix el savi. El substitueix l'investigador que treballa en algun projecte d'investigació. Són aquests projectes i no el conreu d'algun tipus d'erudició els que proporcionen al seu treball un caràcter rigorós. L'investigador ja no té necessitat d'una biblioteca a casa seva. A més, tot el temps està de viatge. S'informa en els congressos i pren acords en sessions de treball. Es vincula a contractes editorials, ja que ara són els editors els que decideixen quins llibres s'han d'escriure.

M. HEIDEGGER, *Camins que no condueixen enlloc*

1. Expliqueu breument quina és la idea principal del text. [2 punts]

26. PAU 2002 · Setembre · Sèrie 1 · Exercici 2 (Opció A)

2. Què vol dir, en aquest text, que el científic ja no és un erudit? [3 punts]

© Universitat de Val

27. PAU 2002 · Juny · Sèrie 2 · Exercici 1 (Opció A)

OPCIÓ A

Mentre que els animals inferiors només estan en el món, l'home tracta d'entendre'l; i, sobre la base de la seva intel·ligència imperfecta però perfectible del món, l'home intenta apropiar-se'l per fer-lo més confortable. En aquest procés, construeix un món artificial: aquest cos creixent d'idees anomenat «ciència», que es pot caracteritzar com a coneixement racional, sistemàtic, exacte, verificable i per consegüent fal·lible. Per mitjà de la investigació científica, l'home ha aconseguit una reconstrucció conceptual del món que és cada vegada més àmplia, profunda i exacta.

M. BUNGE, *La ciència, el seu mètode i la seva filosofia*

1. Expliqueu breument quina és la idea principal del text. [2 punts]

28. PAU 2002 · Juny · Sèrie 2 · Exercici 1 (Opció B)

OPCIÓ B

Per la seva essència, la unitat política no pot ser universal en el sentit d'una unitat que comprengués el conjunt de la humanitat i de la terra. I si la totalitat dels diversos pobles, religions, classes socials i grups humans en general aconseguís unir-se i posar-se d'acord fins a l'extrem de fer impossible i impensable una lluita entre ells; si en el si d'un imperi que abraci tota la terra es fes efectivament impossible i impensable en tot temps una guerra civil; si, en conseqüència, desaparegués fins i tot l'eventualitat de la distinció entre amic i enemic, llavors el que hi hauria seria una accepció del món, una cultura, una civilització, una economia, una moral, un art, un oci, etc., químicament lliures de política, però ja no hi hauria ni política ni estat.

C. SCHMITT, *El concepte de la cosa política*

1. Expliqueu breument quina és la idea principal del text. [2 punts]

29. PAU 2002 · Juny · Sèrie 2 · Exercici 2 (Opció A)

2. Què vol dir «món artificial»? [3 punts]

30. PAU 2002 · Juny · Sèrie 2 · Exercici 2 (Opció B)

2. Què vol dir, en aquest text, que la unitat política no pot ser universal? [3 punts]

31. PAU 2002 · Juny · Sèrie 3 · Exercici 1 (Opció A)

OPCIÓ A

La ciència no és només coneixement o informació publicats. Qualsevol pot fer una observació o concebre una hipòtesi, i, si disposa dels mitjans econòmics, imprimir-la i distribuir-la perquè la llegeixin altres persones. El coneixement científic no es limita a això. Els seus fets i les seves teories han de passar per un període d'estudi crític i de prova, en mans d'altres individus competents i imparcials, i han de resultar tan convincents que puguin ser acceptats quasi universalment. L'objectiu de la ciència no es limita a adquirir informació ni a expressar idees no contradictòries; la seva meta és un consens de l'opinió racional sobre el camp més vast possible.

J. M. ZIMAN, *El coneixement públic*

1. Expliqueu breument quina és la idea principal del text. [2 punts]

32. PAU 2002 · Juny · Sèrie 3 · Exercici 1 (Opció B)

OPCIÓ B

En la democràcia de l'abundància es donen abundants discussions, i dintre de l'estructura establerta es mostra una àmplia tolerància. Totes les ideologies es poden difondre: la comunista i la feixista, la dretana i l'esquerrana, la del blanc i la del negre, la dels qui volen armaments i la dels qui demanen el desarmament. A més, en debats interminables sobre els mitjans a utilitzar, l'opinió estúpida és tractada amb el mateix respecte que l'opinió intel·ligent, el mal informat pot parlar tant com l'informat, i la propaganda apareix juntament amb l'educació, la veritat amb la falsedat. Aquesta simple tolerància del que té sentit juntament amb el que no en té es justifica amb l'argument democràtic que diu que ningú, ni grup ni individu, no es troba en possessió de tota la veritat ni pot definir plenament el que és encertat o el que és erroni, el bo i el dolent. Per tant, totes les opinions en disputa han de ser sotmeses al «poble» perquè aquest deliberi i esculli. Però jo ja he indicat que la tesi democràtica implica una condició necessària, a saber: que el poble ha d'estar en condicions de deliberar i d'escollir sobre la base del coneixement, que ha de tenir accés a informació autèntica i que, sobre aquesta base, la seva avaluació ha de ser el resultat d'un pensament autònom.

H. MARCUSE, «Tolerància repressiva»

1. Expliqueu breument quina és la idea principal del text. [2 punts]

33. PAU 2002 · Juny · Sèrie 3 · Exercici 2 (Opció A)

2. Què vol dir, en aquest text, que l'objectiu de la ciència no es limita a adquirir informació? [3 punts]

34. PAU 2002 · Juny · Sèrie 3 · Exercici 2 (Opció B)

2. Què vol dir, en aquest text, que la tesi democràtica implica una condició necessària? [3 punts]

35. PAU 2001 · Setembre · Sèrie 4 · Exercici 1 (Opció A)

Districte universitari de Ca

OPCIÓ A

L'instint primitiu d'imitació ha dominat en totes les èpoques i la seva història és la història de l'habilitat manual sense importància estètica. Precisament en els temps antics aquest instint anava separat del mateix instint artístic; se satisfeia de manera particular en l'art menuda, com en els petits ídols i les bagatel·les simbòliques. Sabem que pertanyien a aquelles èpoques artístiques primeres i que prou sovint estan en contradicció directa amb les obres en què es manifestava l'instint artístic pur dels pobles en qüestió. Recordem, per exemple, que a Egipte l'instint d'imitació i l'instint artístic funcionaven al mateix temps, però separats l'un al costat de l'altre. Mentre l'anomenat «art popular» creava aquelles conegudes estàtues com la de l'escriba o la del batlle amb un realisme que deixa bocabadat, l'art pròpiament dit, anomenat per error «art cortesà», mostrava un estil rigorós que eludia tot realisme.

El veritable art sempre ha satisfet una profunda necessitat psíquica, i aquesta necessitat no ha pas estat el pur instint d'imitació, el goig juganer de copiar el model natural. L'aurèola que plana a l'entorn del concepte «Art» i tota la devoció respectable de què l'art ha gaudit en totes les èpoques només poden ser motivades psicològicament si es considera un art que hagi sorgit de necessitats psíquiques i satisfaci necessitats psíquiques. Només en aquest sentit la història de l'art obté una importància gairebé equivalent a la història de la religió.

WORRINGER, *Abstracció i empatia*

aluny
es Pl ya

1. Expliqueu breument quina és la idea principal del text. [2 punts]

36. PAU 2001 · Setembre · Sèrie 4 · Exercici 1 (Opció B)

OPCIÓ B

La ciència és l'auxiliar de l'acció. I l'acció apunta a un resultat. La intel·ligència científica es pregunta, doncs, el que caldrà haver fet perquè un cert resultat desitjat s'aconsegueixi o, més generalment, quines condicions cal preparar perquè es produeixi un cert fenomen. Va d'una distribució de coses a una redistribució, d'una simultaneïtat a una altra simultaneïtat. Necessàriament negligeix allò que s'esdevé en l'interval; o, si se n'ocupa, és per considerar-hi unes altres distribucions, més simultaneïtats. Amb mètodes destinats a copsar coses fetes, no pot entrar en les coses que es fan, seguir el moviment, adoptar l'esdevenir que és la vida de les coses. Aquesta tasca pertany a la filosofia.

BERGSON, *La intuïció filosòfica*

1. Expliqueu breument quina és la idea principal del text. [2 punts]

37. PAU 2001 · Setembre · Sèrie 4 · Exercici 2 (Opció A)

e Ca
ó de

2. Què vol dir que l'instint artístic s'oposa a l'instint d'imitació? [3 punts]

38. PAU 2001 · Setembre · Sèrie 4 · Exercici 2 (Opció B)

2. Què vol dir que la ciència és l'auxiliar de l'acció? [3 punts]

39. PAU 2001 · Juny · Sèrie 2 · Exercici 1 (Opció A)

OPCIÓ A

El llenguatge *re-produeix* la realitat. Això s'ha d'entendre de la manera més literal: la realitat es produeix novament mitjançant el llenguatge. El que parla fa renéixer amb el seu discurs l'esdeveniment i la seva experiència de l'esdeveniment. El que l'escolta pren primer el discurs i, a través d'aquest discurs, l'esdeveniment reproduït. Així, la situació inherent a l'exercici del llenguatge, que és la de l'intercanvi i del diàleg, confereix a l'acte de discurs una funció doble: per al locutor, representa la realitat; per a l'auditor, recrea aquesta realitat. Això fa del llenguatge l'instrument mateix de la comunicació intersubjectiva.

Aquí de seguida sorgeixen greus problemes, que deixarem per als filòsofs. Particularment el de l'adequació de la ment a la «realitat». El lingüista per la seva banda considera que no podria existir pensament sense llenguatge i que, per tant, el coneixement del món està determinat per l'expressió que rep. El llenguatge reprodueix el món, però sotmetent-lo a la seva organització pròpia.

BENVENISTE, *Problemes de lingüística general*

1. Expliqueu breument quina és la idea principal del text. [2 punts]

40. PAU 2001 · Juny · Sèrie 2 · Exercici 2 (Opció A)

2. Què vol dir que la situació de diàleg confereix al discurs una funció doble? [3 punts]

41. PAU 2001 · Juny · Sèrie 5 · Exercici 1 (Opció A)

OPCIÓ A

El llenguatge és el simbolisme més econòmic. A diferència d'altres sistemes representatius, no demana cap esforç muscular, no comporta cap desplaçament corporal, no imposa cap manipulació laboriosa. Imaginem el que seria la feina de representar a la vista una «creació del món» si fos possible d'afigurar-se-la en imatges pintades, esculpides o d'altres, al preu d'un treball insensat; després, vegem què s'esdevé amb la mateixa història quan es realitza en el relat, un seguit de petits sorolls vocals que s'esvaneixen tot just emesos, tot just percebuts, però que exalten l'ànima sencera i són repetits per totes les generacions; i cada vegada que la paraula mostra l'esdeveniment, cada vegada, el món torna a començar. Cap poder no igualarà mai aquest, que fa tant amb tan poc.

BENVENISTE, *Problemes de lingüística general*

1. Expliqueu breument quina és la idea principal del text. [2 punts]

42. PAU 2001 · Juny · Sèrie 5 · Exercici 1 (Opció B)

OPCIÓ B

Les nostres recerques parteixen de la premissa que l'obra d'art com a organisme autònom té el mateix valor que la natura i en el seu ésser més intern i pregon no hi té cap relació, en tant que amb la paraula naturalesa entenguem la superfície perceptible de les coses. La bellesa natural (el bell de la natura) no pot ser considerada, de cap manera, com una condició de l'obra d'art, encara que en el transcurs de la història sembla haver esdevingut un factor d'un gran valor dins l'obra d'art, en alguns casos directament identificat amb ella.

Aquesta premissa engloba la conseqüència que les lleis específiques de l'art en principi no tenen res en comú amb l'estètica de la bellesa natural. Així, per exemple, no es tracta d'analitzar les condicions sota les quals un paisatge es mostra bonic, sinó d'una anàlisi de les condicions sota les quals la interpretació d'aquest paisatge esdevé una obra d'art.

WORRINGER, *Abstracció i empatia*

1. Expliqueu breument quina és la idea principal del text. [2 punts]

43. PAU 2001 · Juny · Sèrie 5 · Exercici 2 (Opció A)

unya

2. Què vol dir que el llenguatge és un simbolisme? [3 punts]

44. PAU 2001 · Juny · Sèrie 5 · Exercici 2 (Opció B)

2. Què vol dir que la bellesa natural no pot ser considerada una condició de l'obra d'art? [3 punts]

45. PAU 2000 · Setembre · Sèrie 2 · Exercici 1 (Opció B)

OPCIÓ B

La veritat és que, tant en filosofia com en altres camps, es tracta de **trobar** el problema i, per consegüent, de **formular-lo**, més que no pas de resoldre'l. Perquè un problema especulatiu queda resolt d'ençà que s'ha formulat bé. Amb això entenc que ja n'existeix, alhora, la solució, encara que pugui continuar amagada i, per dir-ho així, coberta: n'hi ha prou de **des**cobrir-la. Però formular el problema no és simplement descobrir, és inventar. La descoberta afecta allò que ja existeix, actualment o virtualment; estava segura d'arribar, tard o d'hora. La invenció dóna l'ésser al que no era, hauria pogut no arribar mai. Ja en matemàtiques, però amb més raó en metafísica, l'esforç d'invenció consisteix amb més freqüència a suscitar el problema, a crear els termes en els quals es formularà. Formulació i solució del problema són molt a la vora de l'equivalència: els veritables grans problemes no es formulen fins que s'han resolt.

Henri BERGSON, *Pensament i moviment*

A partir d'aquest text, feu una redacció que compleixi els requisits següents:

1. Ha d'explicar breument l'argument principal del text. [2 punts]

46. PAU 2000 · Setembre · Sèrie 2 · Exercici 2 (Opció B)

2. Ha d'explicar què vol dir «descobrir» en aquest text. [3 punts]

47. PAU 2000 · Setembre · Sèrie 6 · Exercici 1 (Opció A)

istricte universitari de Catalunya

OPCIÓ A

Mostrem que l'home públic, pel fet de posar-se a governar els altres, no es pot plànyer d'ésser jutjat sobre els seus actes, des quals els altres porten la pena, ni sobre la imatge sovint inexacta que donen d'ell. Com Diderot deia del comediant en l'escena, avancem que tot home que accepta de **fer un paper** porta al seu voltant un «gran fantasma» en el qual va amagat, i que ell és el responsable del seu personatge fins i tot si no hi reconeix el que volia ésser. El polític mai no és als ulls dels altres el que és als seus propis ulls, no solament perquè els altres el jutgen temeràriament, sinó també perquè ells no són ell, i el que en ell és error o negligència pot ser per a ells mal absolut, servitud o mort. Acceptant amb un paper polític una ocasió de glòria, també accepta un risc d'infàmia, tant l'una com l'altra «immerescudes».

Maurice MERLEAU-PONTY, *Humanisme i terror*

A partir d'aquest text, feu una redacció que compleixi els requisits següents:

1. Ha d'explicar breument l'argument principal del text. [2 punts]

48. PAU 2000 · Setembre · Sèrie 6 · Exercici 1 (Opció B)

OPCIÓ B

La conclusió segons la qual les coses passades són experimentades en la memòria pot reforçar-se considerant la diferència entre passat i futur. Amb l'ajut de la predicció científica podem arribar a conèixer, amb major o menor probabilitat, moltes coses sobre el futur; però totes aquestes coses són **inferides**, cap no es coneix de manera immediata. Ni tan sols coneixem de manera immediata el que volem dir amb la paraula *futur*: el futur és essencialment aquell període de temps en el qual el present serà passat. El «present» i el «passat» vénen donats per l'experiència, i el «futur» es defineix en llurs termes. La diferència entre passat i futur, des del punt de vista de la teoria del coneixement, consisteix tan sols en el fet que el passat és experimentat en part actualment, mentre que el futur es troba encara totalment fora de l'experiència.

Bertrand RUSSELL, *Sobre la naturalesa de la coneixença*

A partir d'aquest text, feu una redacció que compleixi els requisits següents:

1. Ha d'explicar breument l'argument principal del text. [2 punts]

49. PAU 2000 · Setembre · Sèrie 6 · Exercici 2 (Opció A)

2. Ha d'explicar què vol dir que «l'home públic» és responsable del seu «personatge». [3 punts]

50. PAU 2000 · Setembre · Sèrie 6 · Exercici 2 (Opció B)

2. Ha d'explicar què vol dir que «el passat és experimentat en part actualment». [3 punts]

51. PAU 2000 · Juny · Sèrie 1 · Exercici 1 (Opció B)

OPCIÓ B

No sabem res de Grècia si no sabem el que els grecs sabien, pensaven i sentien pròpiament. Però és evident que hi ha coses igualment importants relatives a Grècia que els grecs no sabien i no podien saber. Nosaltres podem veure-les —però des del nostre lloc i mitjançant aquest lloc. I veure és això mateix. Jo mai no veuré res des de tots els llocs possibles al mateix temps; cada vegada hi veig des d'un lloc determinat, veig un «aspecte», veig en «perspectiva». I *jo veig* significa que hi veig *perquè* sóc jo, i no hi veig solament amb els meus ulls; quan veig una cosa tota la meva vida és allí, encarnada en aquesta visió, en aquest acte de veure-hi. Tot això no és un «defecte» de la nostra visió, *és* la visió.

Cornelius CASTORIADIS, *La institució imaginària de la societat*

A partir d'aquest text, feu una redacció que compleixi els requisits següents:

1. Ha d'explicar breument l'argument principal del text. [2 punts]

52. PAU 2000 · Juny · Sèrie 1 · Exercici 2 (Opció B)

2. Ha d'explicar per què l'autor del text no veu com a defecte la relativitat del «veure-hi». [3 punts]

53. PAU 2000 · Juny · Sèrie 3 · Exercici 1 (Opció A)

Districte universitari de Catalunya

OPCIÓ A

La llibertat individual no és un bé cultural. Va arribar al màxim abans de l'establiment de la cultura, encara que en aquell temps no solia tenir cap valor, perquè l'individu no es trobava en condicions de defensar-la. A causa de l'evolució cultural, aquesta llibertat es va trobant sotmesa a limitacions a les quals la justícia exigeix que ningú no pugui escapar. L'afany de llibertat que es manifesta en una comunitat humana pot significar la rebel·lió enfront d'una injustícia preexistent, i, així, afavorirà l'ulterior desenvolupament de la cultura, amb la qual continuarà essent compatible. Però també pot passar que aquest afany procedeixi dels residus de la personalitat primitiva, no del tot amansida per la cultura, i aleshores es convertirà en un factor hostil a la mateixa cultura. Resulta, doncs, que l'afany de llibertat va en contra de determinades formes i exigències de la cultura o contra la cultura mateixa. Sembla que no hi ha cap mena de procediment per transformar la natura humana en la d'un tèrmit; l'home segurament sempre defensarà el dret a la llibertat individual enfront de la voluntat de les masses. La humanitat, en les seves lluites, en bona part malda per aconseguir un equilibri adequat —és a dir, que faci feliç a tothom— entre aquestes pretensions individuals i les culturals de les masses. Un dels problemes del destí humà és de saber si es pot arribar a aquest equilibri mitjançant una determinada estructura de la cultura, o si el conflicte és, en ell mateix, insoluble.

Sigmund FREUD, *El malestar en la cultura*

A partir d'aquest text, feu una redacció que compleixi els requisits següents:

1. Ha d'explicar breument l'argument principal del text. [2 punts]

54. PAU 2000 · Juny · Sèrie 3 · Exercici 1 (Opció B)

OPCIÓ B

La idea que la naturalesa no és sinó una propietat a explotar pels homes, per exemple, és tot el que es vulgui excepte evident des del punt de vista de tota la humanitat anterior al desenvolupament de la tècnica en els temps moderns i, encara avui, dels pobles no industrialitzats. Fer del saber *científic* essencialment un mitjà de desenvolupament tècnic, donar-li un caràcter de predominança instrumental, també correspon a una actitud nova. L'aparició d'aquestes actituds és inseparable del naixement de la burgesia —que al començament té lloc sobre la base de les antigues tècniques. No és sinó a partir de la plena expansió de la burgesia que es pot observar, en aparença, una mena de dinàmica autònoma de l'evolució tecnològica. Però només en aparença. Perquè aquesta evolució no és únicament una funció del desenvolupament filosòfic i científic desencadenat (o accelerat) pel Renaixement, els lligams del qual amb tota la cultura i la societat burgeses són incontestables; sinó que és influenciada cada vegada més per la constitució del proletariat i la lluita de classes al si del capitalisme, que condueix a una *selecció* de les tècniques aplicades en la producció entre totes les tècniques possibles.

Cornelius CASTORIADIS, *La institució imaginària de la societat*

A partir d'aquest text, feu una redacció que compleixi els requisits següents:

1. Ha d'explicar breument l'argument principal del text. [2 punts]

55. PAU 2000 · Juny · Sèrie 3 · Exercici 2 (Opció A)

2. Ha d'explicar què vol dir, en aquest text, que la llibertat no és un bé cultural. [3 punts]

56. PAU 2000 · Juny · Sèrie 3 · Exercici 2 (Opció B)

2. Ha d'explicar què significa, en aquest text, la *predominança instrumental* en el saber científic. [3 punts]